

Den danske kirkeugle – en model for en art i tilbagegang

www.macroecology.ku.dk/littleowl/

Villum Kann Rasmussen Fonden

Statusrapport for Projekt Kirkeugle i 2006

Periode: 1. januar 2006 til 31. december 2006.

Bestanden af kirkeugle i Danmark er i fortsat tilbagegang og artens betragtes nu som truet. Projektets primære mål er et modelstudie af en art i tilbagegang ved at tilvejebringe generel viden om de bestandsdynamiske faktorer (reproduktion, dødelighed, fragmentering af små bestande), som er styrende for en negativ bestandsudvikling og lokal uddøen i relation til kvaliteten og sammensætningen af vigtige habitattyper (levesteder).

Aktiviteterne i 2006 har været centreret omkring radiopejling. Som planlagt var 2006 vores vigtigste feltsæson og den væsentligste radiopejling af kirkeuglerne er nu afsluttet. Udover ugler mærket med radiosendere i 2005 blev 18 nye kirkeugler fanget og siden fulgt regelmæssigt i 2006. Totalt har vi nu data fra radiopejling af 28 kirkeugler. Et pilot-projekt med udlægning af supplerende føde til de voksne fugle i ungefodringsperioden blev udført i 2006. Indsamling af yngledata og analyse af det indsamlede datamateriale foregår fortsat.

Dataindsamling

Hovedkilderne for den information, der skal bruges i projektet, er:

1) Data på yngleforekomst, ynglesucces og voksenoverlevelse

Vores lokalitetsdatabase indeholder nu yngleoplysninger om 256 lokaliteter, hvor der har ynglet kirkeugle i perioden 1981-2006. Dette udgør hovedparten af landets kendte ynglelokaliteter fra perioden. Totalt indgår yngleoplysninger fra 942 ynglesæsoner for kirkeuglepar. Dansk Ornitologisk Forenings Uglegruppe har bidraget med oplysninger til denne database, og samarbejdet med frivillige i denne gruppe fortsættes i 2007.

Preliminære analyser er udført på Dansk Ornitologisk Forenings Atlas-data (oplysninger om danske ynglefugle i 5×5 km kvadrater) vedrørende landskabsfaktorer, som påvirker forekomst/forsvinden af kirkeugler.

2) Radiomærknings-undersøgelser

I alt har vi nu foretaget 1600 enkeltpejlinger (dvs. positioner med mindst en times mellemrum) fordelt på hele året, men med langt den største indsats i yngleperioden. Umiddelbare resultater fra dette vedrører deskriptive forhold, som hvor stort et område ugerne benytter, og hvordan dette afhænger af årstiden og fødeudbuddet. Analysearbejdet, der primært vedrører habitatvalg hos kirkeuglerne, er gået i gang. Endvidere er radiomærkede fugles bevægelser og adfærd registreret i detaljer igennem ca. 400 60-minutters intervaller. Dette giver os et solidt indblik i hvorledes fuglene i detaljer opfører sig på forskellige årstider og i løbet af ynglecyklus

3) Yderligere undersøgelser

For at undersøge hvorvidt ungeproduktionen hos kirkeuglerne (som hos mange andre ugler og dagrovfugle) er begrænset af fødetilgangen, lavede vi et pilot-forsøg, hvor vi lagde ekstra føde i en rede i form af døde mus og daggamle kyllinger. Dette par havde årets højeste ungeproduktion med hele fem (fede), udfløjne unger. Samme forsøg blev gjort ved et par i Sydvestjylland, hvor ugerne tog godt for sig af den udlagte mad, men til gengæld ikke lagde æg dette år. På grundlag af de praktiske erfaringer vi gjorde i 2006, med hvordan foder bedst gives til ugerne, vil vi i 2007 forsøge med kunstig fodring ved et større antal lokaliteter. Dermed håber vi at finde ud af, i hvor høj grad fødetilgængeligheden bestemmer hvor mange unger kirkeuglerne får.

Projektet har indtil nu afsløret en stor dødelighed blandt de nyudfløjne unger. I eftersommeren 2007 vil vi derfor radiomærke et lille antal redeunger med meget små sendere. Data fra disse fugle skal primært bruges til at kvantificere ungedødelighed og dødsårsager kort efter udflyvning.

Rejser

2005:

Kasper Thorup har deltaget i en workshop i Cambridge, UK om analyse og dødelighedsberegninger ved hjælp af ringmærkningsgenfund.

Publikationer

Jacobsen, L.B. 2006. Ynglebestanden af Kirkeugle *Athene noctua* i Vendsyssel og Himmerland 1981-2000. *Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift* **100**, 35-43.

Thorup, K. 2006. Kirkeugle. I: Bønløkke, J., Madsen, J. J., Thorup, K., Pedersen, K. T., Bjerrum, M. & Rahbek, C. 2006. *Dansk Trækfugleatlas*. Rhodos A/S & Zoologisk Museum, Københavns Universitet. Side 513-515.

Jacobsen, L. B., Thorup, K., Sunde, P. & Rahbek, C. 2006. Kirkeuglen – en art i tilbagegang. *Naturens Verden* (10), 14-18.

Formidling

2006: Projektet præsenteres på <http://www.macroecology.ku.dk/kirkeugle/> under Center for Makroøkologis hjemmeside. Informationsfolder er færdiggjort (26.4) og trykt i 1.000 eksemplarer.

2005: Projektet finansierede et symposium (i marts 2005) omkring kirkeugle i Danmark i samarbejde med DOFs uglegruppe.

Medie-dækning

2006:

28. februar: Naturriget på TV-midt/vest (9:17 min).

26. april: TV 2/Nords Dagens udsendelse 19.30 (3:21).

20. juni: TV 2/Nords Dagens udsendelse 19.30 (2:03).

2005: 21. marts: stor artikel på side 2 i Berlingske Tidende. Flere mindre aviser har desuden bragt mindre notiser om projektet.

Uddannelse/undervisning

Fire speciale-studerende er blevet tilknyttet projektet i 2006. (1) Miriam Holsegård-Rasmussen, der arbejder med energiforbrug hos kirkuglerne i relation til hvilke faser af ynglecyclussen som er mest kritiske for forældrefuglene. (2) Susanne Svenne og (3) Nina Ottesen, der arbejder med føde- og habitatvalg med særligt henblik på at identificere de vigtigste byttedyrs- og habitattyper på forskellige tidspunkter af året. (4) Lars Bo Jacobsen, der arbejder med kommunikationens betydning og social struktur i kirkeuglebestande af forskellig tæthed. Desuden har 9 studerende lavet projekter af 7 ugers varighed (bachelorprojekt [5] og fagprojekt [4]) i foråret 2006. Udover ren undervisning har disse projekter tilvejebragt ekstra ressourcer i form af mandskab til dataindsamling (radiopejling).

En projektrelateret forelæsning har været afholdt på kurset, Conservation Biology, på Københavns Universitet i januar 2007.

Ansættelser

Prof PhD Carsten Rahbek er overordnet ansvarlig. I perioden har følgende personer udført arbejde på projektet:

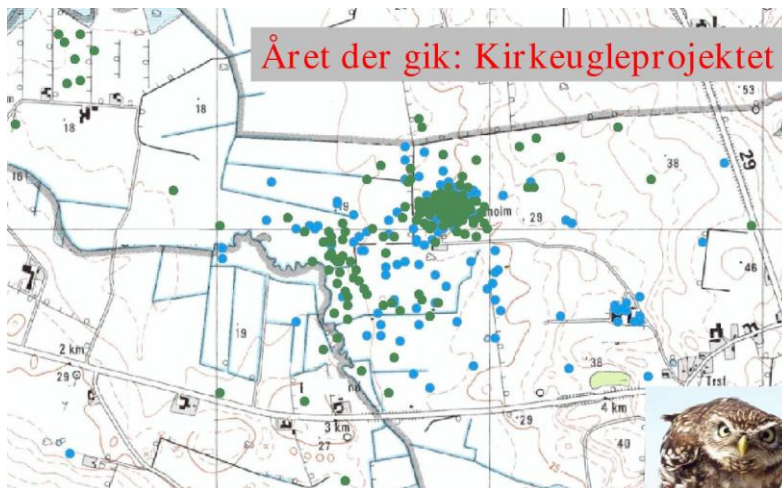
PhD Kasper Thorup, projektleder (1/2 tid)

PhD Peter Sunde, assisterende projektleder (1/3 tid)

Stud Scient Lars Bo Jacobsen, feltassistent (3 måneder)

MSc Morten Bjerrum, GIS-konsulentarbejde

Peter Sunde er nu fastansat på Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet (siden 15. april 2006), men hans hidtidige arbejdsmæssige tilknytning til projektet er bibeholdt.

Venstre: Pejlinger af et kirkugle-par (hannen med grøn og hunnen med blå). Der er 1 km mellem stregerne på kortet. **Ovenover:** Eksempel på hvordan en kirkeugle har bevæget sig rundt i et område.